

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Бібліотека. Книга. Наука

Матеріали наукового семінару
(Київ, 24–25 квітня 2019 року)

Випуск 2

Київ
Видавничий центр КНУКіМ
2019

Науковою бібліотекою КНУКіМ було започатковано проєкт з популяризації художньої літератури «Читай! Будь у тренді!», який передбачає презентації книг різних жанрів із фонду бібліотеки, книжкові виставки, різноманітні фотозони для користувачів, складання рекомендаційних списків літератури відповідного жанру.

Так, наприкінці жовтня 2018 року було проведено першу іvent-подію у межах проєкту. Для такого заходу було обрано хоррор – жанр літератури, який цікавить молодь. Адже першочергове завдання хоррору – максимально налякати аудиторію, створивши атмосферу жаху, інакше кажучи – «полюскотати нерви» читачеві. Ставлення більшості авторів до цього жанру скептичне – вони вважають, що зображати вампірів, чаклунів, відьом, страховиськ – це «несерйозна література». А насправді жахи – це значно тонше й складніше. Аномальні явища здавна бентежать людство, а інтерес до привидів, чаклунів, вампірів та іншої нечисті взагалі не згасає.

Підготовка до цього заходу стала незвичною, але цікавою справою для співробітників бібліотеки, хоча й потребувала особливого антуражу для створення відповідної атмосфери. Працівники інформаційно-бібліографічного та науково-методичного відділів підготували та презентували виставку «Морфологія жахиття», на якій експонувались книги українських та зарубіжних авторів жанру «хоррор». Зокрема, було представлено книги таких авторів: Брема Стокера, барона Олшеві, Едгара По, Вашингтона Ірвінга, Оскарда Уайльда, Редьярда Кіплінга, Роберта Стівенсона, Пауло Коельйо, Дена Брауна, Стівена Кінга, Миколи Гоголя, Михайла Булгакова, Дарії Корній, Леся Буді-Янського. Це неповний перелік авторів «жахливого» жанру, книги яких зберігаються у фонді бібліотеки КНУКіМ.

Оригінальним було дизайнерське оформлення не лише книжкової виставки, а й холу бібліотеки. Було виокремлено фотозони та тематичні локації, на фоні яких із задоволенням фотографувалися студенти, викладачі та гості університету. Відвідувачі виставки були у захваті від креативності бібліотекарів, творчого підходу до організації заходу, неординарних дизайнерських рішень. До створення цікавих фотозон долучилась Аксана Чуєва, доцент кафедри графічного дизайну, оформивши містичну фотолокацію «Політ чаклунки до бібліотеки».

Гаслом виставки став вислів відомого письменника, короля жахів Стівена Кінга: *«Якщо все в облом, здавайся і йди у бібліотеку!»*.

Така атмосфера привернула увагу відвідувачів бібліотеки, змушуючи підійти та переглянути представлену на виставці літературу, доторкнутися до експонатів, погортати сторінки та обрати книгу для читання.

Для того, щоб зорієнтувати читачів бібліотеки та полегшити вибір книги такого жанру, працівниками інформаційно-бібліографічного відділу було складено анотований рекомендаційний список літератури «Морфологія жахиття» [1], ознайомитися з яким можна на вебсайті бібліотеки.

Плануємо подібні заходи в межах проєкту «Читай! Будь у тренді!» зробити традиційними.

Список використаних джерел

1. Морфологія жахиття : рек. список літ. / уклад.: О. Б. Вапельник, О. Ф. Омеляненко-Набіуліна ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, наук. б-ка. Київ, 2018. 25 с. URL: <http://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/anotovaniy-katalog.pdf> (дата звернення: 06.04.2019).

УДК 027.7:[37.015.31:172.15-053.6

*Ольга Михайлівна Великосельська,
провідний бібліотекар наукової бібліотеки
Хмельницького національного університету
Тайсія Петрівна Коваль,
старший викладач кафедри української філології
Хмельницького національного університету*

ФЕСТИВАЛЬ ПАТРІОТИЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА – ДІЄВА ФОРМА ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Висвітлено досвід наукової бібліотеки Хмельницького національного університету з проведення Фестивалю патріотичного українського слова.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання молоді, фестиваль патріотичного українського слова, наукова бібліотека Хмельницького національного університету.

Культурно-просвітницька діяльність посідає один з пріоритетних напрямів у роботі наукової бібліотеки Хмельницького національного університету (далі – ХНУ). Вона спрямована на здійснення заходів, пов'язаних зі стимулюванням інтересу до читання з метою формування у студентів визнаних у суспільстві цінностей та поваги до них, вихованням гармонійно розвинутої, суспільно активної особистості, творчого фахівця.

Просвітницьку діяльність книгозбірні було неодноразово висвітлено в працях таких дослідників [2], як-от О. Б. Айвазян [1], Р. В. Драчук [4], Л. І. Іщенко [4; 5; 6], С. А. Молчанової [9; 10].

Але події, що відбуваються на сході України протягом останніх п'яти років, довели, що основну увагу у виховній роботі працівники бібліотеки повинні звертати на виховання в молодого покоління почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції, любові до рідної землі, народу й Батьківщини, поваги до української мови, культури тощо.

Здійснення системного національно-патріотичного виховання є головною складовою національної безпеки України. Саме тому на державному рівні було затверджено низку стратегічно-важливих документів, серед яких Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Стратегія національно-патріотичного виховання дітей і молоді на 2016-2020 роки, в яких зазначено, що національно-патріотичне виховання молоді в Україні має стати одним з основних напрямів діяльності держави та суспільства загалом [8; 11].

Метою статті є висвітлення досвіду з проведення Фестивалю українського патріотичного слова в науковій бібліотеці ХНУ.

Патріотичне виховання в науковій бібліотеці ХНУ спрямоване на духовний розвиток молоді, формування поваги до законів та державної символіки, шанобливого ставлення до національних надбань українського народу, наслідування найкращих прикладів мужності та звитяги борців за свободу та незалежність України як з історичного минулого, так і захисників, які відстоюють сьогодні суверенітет та територіальну цілісність держави в боротьбі із зовнішньою агресією.

Одним із заходів цього напрямку став **Фестиваль патріотичного українського слова** (далі – Фестиваль), який було проведено в університетській книгозбірні під Шевченковим гаслом «Свою Україну любіть...» у жовтні 2018 року з нагоди Дня Українського козацтва в межах відзначення 56-ої річниці від дня заснування Хмельницького національного університету. Українська поезія, пісня, гумор духовно об'єднали представників різних поколінь і національностей, патріотів нашої держави – учнів навчальних закладів міста Хмельницького, студентів університету, слухачів підготовчого відділення факультету міжнародних відносин із Камеруну, Сенегалу, Афганістану, Ємену, Саудівської Аравії та Китаю. Сто двадцять два учасники Фестивалю мистецьки висвітлили розвій української національної ідеї від козацьких часів до героїки сьогодення [7].

Культурно-просвітницький захід такого формату проведено в університеті вперше. Засновники й організатори Фестивалю: кафедра української філології (завідувач – д-р філол. наук, професор М. М. Торчинський, керівник культурно-просвітницького проєкту); наукова бібліотека (директор – канд. іст. наук О. Б. Айвазян, виконавчий директор культурно-просвітницького проєкту); студентський літературний театр «Глорія» (далі – СЛТ «Глорія») (керівник – старший викладач кафедри української філології та художній керівник культурно-просвітницького проєкту Т. П. Коваль); Первинна профспілкова організація студентів (голова – А. А. Вичавка, викладач кафедри зносостійкості і надійності машин (член оргкомітету Фестивалю)).

Організатори визначили основну мету та завдання Фестивалю – національно-патріотичне та художньо-естетичне виховання студентської й учнівської молоді засобами державної української мови; відкриття творчо обдарованих читців і вокалістів, театралів і літераторів; сприяння самореалізації творчих особистостей та гармонійному розвитку громадянсько-патріотичних та естетичних почуттів через залучення молоді до вшанування і популяризації традицій національної культури України; формування національної свідомості молодого покоління ХХІ століття в процесі крос-культурного обміну українськими духовними цінностями.

Згідно з Положенням про Фестиваль було встановлено критерії оцінювання виконавської та літературної майстерності учасників, сформовано склад журі; забезпечено організацію наукової частини та літературно-мистецької програми Фестивалю; створено належні умови для консультування та репетицій творчих колективів; організовано роботу прес-центру [7].

Активну участь у підготовці творчих колективів взяли куратори та наставники академічних груп – викладачі кафедри української філології та кафедри слов'янської філології.

У межах бібліотеки було організовано книжкові виставки «Хмельницький національний університет: історія і сьогодення», «Рідна земле моя, ти козацькою славою щедра...», «О слово рідне, хто без тебе я?», «З творчого доробку літераторів Поділля». Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва зробила оригінальну інсталяцію «Обереги України» (автори – д-р пед. наук І. В. Андрушук, доценти І. П. Андрушук та Л. А. Корницька). Для інсталяції «Козацька Україна» використано унікальні експонати Музею Хмельницького національного університету і творчі роботи старшого викладача кафедри університету технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва, майстра Національної спілки народного мистецтва, відмінника освіти України А. А. Яковлєва [7].

У Фестивалі брала участь молодь двох вікових категорій – учні старших класів навчальних закладів м. Хмельницького та студенти двох факультетів – гуманітарно-педагогічного та міжнародних відносин. Усього у Фестивалі взяли участь 12 творчих колективів.

Конкурсну програму Фестивалю для творчих колективів було проведено в таких номінаціях: художнє читання громадянсько-патріотичної лірики чи прози; художнє читання гумористичного (сатиричного) твору патріотичної тематики; колективна творча інсценізація патріотичної української пісні. Для молодих літераторів – презентація громадянсько-патріотичної авторської поезії або прози.

До учасників Фестивалю були висунуті певні вимоги, зокрема сценічне виконання художніх творів патріотичної тематики; обов'язкове відтворення тексту напам'ять; дотримання регламенту; обов'язкове попереднє прослуховування конкурсних програм учасників. Авторські літературні твори повинні бути написані державною мовою відповідно до норм чинного українського правопису.

Фестиваль патріотичного українського слова з нагоди Дня Українського козацтва відкрив перший проректор ХНУ, д-р екон. наук, проф., член-кореспондент НАН України, голова конкурсної комісії М. П. Войнаренко, який привітав творчих учасників та шановних гостей, зробивши акцент на важливості цієї події для формування громадянсько-патріотичних і художньо-естетичних почуттів студентів та учнівської молоді міста Хмельницького.

Літературно-мистецьку програму презентував тричі дипломант Хмельницького міського літературного фестивалю «Слово єднає!» СЛТ «Глорія». Артисти театру подарували присутнім щирі емоції та натхненний настрій.

Переможців Фестивалю визначало компетентне журі, організацію роботи якого було забезпечено виконавчим директором Фестивалю О. Б. Айвазян. До складу конкурсної комісії ввійшли провідні діячі освіти та культури Хмельниччини, митці України: перший проректор ХНУ, член НСЖУ, знаний український поет-пісняр Михайло Войнаренко; член НСПУ, голова Хмельницького обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка Віталій Міхалевський; відомі подільські письменники та поети, як-от Микола Кульбовський, Михайло Цимбалюк, Марія Дем'янюк, Наталія Поліщук та ін.

Під час виступу конкурсантів члени журі оцінювали їхню виконавську майстерність, техніку мовлення, віртуозність інтонування тексту, сценічну культуру, художній образ виконавця, здатність до живого перевтілення, взаємодію зі слухачами, оригінальну інтерпретацію авторського задуму; доцільність використання театральних реквізитів, костюмів, декорацій.

Завдяки мистецьким талантам українського народу історію України можна вивчати через поетичне слово, пісню, танець, образотворче мистецтво, особливо – патріотичну пісню, в якій зафіксовано кожний етап героїчної боротьби українського народу за державну незалежність та соборність.

Глядацькій аудиторії та членам журі конкурсантами були представлені інсценізації патріотичних українських пісень, серед яких як українські народні пісні, так і пісні сучасних українських поетів і композиторів, зокрема: «Отаман», «Розпрягайте хлопці коней», «Біля тополі», «Україна – це ми», «Не сумуй», «Добрий ранок, Україно!», «Перлина Україна», «Надія – є!», «Їхав козак за Дунай», «Гей, соколе», «Десь по світі», «Повертайся, солдате».

У номінації «Художнє читання гумористичного (сатиричного) твору патріотичної тематики» прозвучали твори: «Запорожці пишуть лист турецькому султану», український фольклор; «Краля», «Універсал про сміх», «Козацька молитва», «Казна-що», «Страх» Петра Реброва; «Колись кобзи подобались...», «Дві мови», «Кухлик» Павла Глазового; «Юродивий», сатира Тараса Шевченка; «Де зараз ви, кати мого народу» Василя Симоненка; «Патріот» Віктора Насипаного; «1961 рік. 12 квітня. Карпати» та ін.

Особливу увагу члени журі звертали на сценічне виконання учасниками Фестивалю громадянсько-патріотичної лірики та прози. Приємно вразило присутніх сценічне виконання студенткою Юлією Скакуновською поезії «Ми незалежні наче вітер», LIV13; ученицею Віталіною Колісник – твору Т. Г. Шевченка «Осія. Глава 14. Подражаніє» та виконання іноземними студентами Підготовчого відділення-2 Лінди та Мусси поезії Ліни Костенко «Усе моє, все зветься Україна» та «Свою Україну любіть» Тараса Шевченка тощо.

З метою виявлення серед студентської молоді й учнів талановитих особистостей та надання їм можливостей реалізації свого творчого потенціалу в номінації «Виконання громадянсько-патріотичної авторської поезії або прози» свої поезії представили молоді літератори – студенти ГПФ – Вікторія Киселиця, Єлизавета Філозоф, Оксана Іванчишин, Ліана Мільчановська, Марина Якобчук, Ольга Каштан; учениці – Валерія Горобець та Катерина Божук.

Зважаючи на щирість патріотичного пафосу кожного з учасників культурно-мистецького свята, високий рівень підготовки до презентації творчих робіт, сценічної майстерності виконавців, оригінальність колективних постановок, журі одноставно ухвалило рішення визнати можливими всі творчі колективи учнівської та студентської молоді.

Гран-прі фестивалю в різних вікових категоріях отримали творчі колективи «Цвіт калини» з Хмельницького НВК № 10, художній керівник Іван Мельник, та студенти ХНУ групи ФУМ-18-1. У номінації «Авторська поезія» володарка Гран-прі – також студентка ХНУ, віцепрезидент літературного клубу «Роса» Оксана Іванчишин групи ФУМ-17-1.

Проведення в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету Фестивалю патріотичного українського слова сприяло підвищенню зацікавленості студентської молоді до вивчення та збереження української культурної спадщини; формуванню нового мислення і поглядів на трансформаційні процеси, які відбуваються сьогодні в суспільстві.

На Фестивалі патріотичного українського слова в процесі міжкультурного обміну українськими духовними цінностями відкрито нові таланти творчо обдарованих читців і вокалістів, гумористів і романтиків, театралів і літераторів національно свідомого молодого покоління XXI століття.

Список використаних джерел

1. Айвазян О. Б., Майстрок С. В. Просвітницька робота бібліотек вищих навчальних закладів як засіб формування моральних цінностей студентів. *Освіта перед викликами та загрозами сучасності*. Beroun : Machart s.r.o., 2012. С. 160–163.
2. Бібліотека університету: витоки та сучасність : зб. наук. ст. та матеріалів, присвяч. 50-річчю з дня заснування наук. б-ки ун-ту / редкол.: О. Б. Айвазян, В. О. Глухенька, О. О. Мацей, О. М. Великосельська, О. О. Костюк. Хмельницький : ХНУ, 2012. 296 с.
3. Великосельська О. М. Культурно-просвітницька робота бібліотеки як основа створення інтелектуального та культурного середовища університету. *Просвітницька діяльність бібліотек вищої школи: проблеми, пошук, перспективи* : матеріали наук.-практ. конф., 20 квіт. 2016 р. / редкол.: О. О. Мацей, С. А. Молчанова, О. С. Нечипорук, гол. ред.: О. Б. Айвазян. Хмельницький : НБ ХНУ. 2016. URL: http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/4659/1/konf_2016.pdf (дата звернення: 18.04.2019).
4. Дрчук Р. В., Іщенко Л. І. Ми в душах храм будуємо... : до 45-річчя наук. б-ки Хмельниц. нац. ун-ту. Хмельницький : ХНУ, 2007. 63 с.
5. Іщенко Л. І. Плекаємо особистість за допомогою української класики: 3 досвіду роботи просвітницького сектора НБ ХНУ. *Гуманізація освіти та традиції просвітництва в бібліотеках вищих навчальних закладів Хмельниччини* : матеріали наук.-практ. конф., 7–8 квіт. 2009 р. Хмельницький : Вид-во ХГПА, 2009. С. 47–55.
6. Іщенко Л. І. Просвітницька робота: час пошуку триває. *Бібліотека та сучасні тенденції в інформаційному забезпеченні освітньої, науково-дослідної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів* : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю НБ ХНУ, 15–16 берез. 2012 р. / редкол. О. Б. Айвізян. Хмельницький : ХНУ, 2012. С. 236–239.
7. Коваль Т. П., Довганюк Ю. Л. Фестиваль патріотичного Українського Слова : до дня Українського козацтва в рамках відзначення 56-ої річниці від дня заснування Хмельниц. нац. ун-ту. URL: <https://www.khnu.km.ua/root/page.aspx?l=0&r=8&p=24965> (дата звернення: 21.03.2019).
8. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015–2020 роки. 2015. *Освіта.ua*. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/ (дата звернення: 18.04.2019).

9. Молчанова С. А. Національно-патріотичне виховання в бібліотеці вищої школи (на прикладі бібліотеки Хмельницького національного університету). *Бібліотека в освітньому просторі* : інформ. бюл. Хмельницький : ХНУ, 2015. № 19 : Національно-патріотичне виховання в бібліотеках вищих закладів освіти. С. 34–46.

10. Молчанова С. А. Роль бібліотеки ВНЗ у формуванні ціннісних орієнтирів молоді в нових умовах. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2015. № 1. С. 39–43.

11. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки : Указ Президента України від 13.05.2015 № 580/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580/2015> (дата звернення: 15.04.2019).

УДК 027.7 (477-25): 021

Світлана Геннадіївна Винокурова,
завідувач науково-методичного відділу
наукової бібліотеки Київського національного
університету культури і мистецтв
В'ячеслав Вікторович Лук'яненко,
завідувач відділу інформаційних технологій
наукової бібліотеки Київського національного
університету культури і мистецтв

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК: ДОСВІД НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Розглянуто сучасні напрями діяльності університетських бібліотек, зумовлені завданнями розвитку науки в закладах вищої освіти, та окреслено нові вектори діяльності наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв, спрямовані на покращення якості періодичних видань університету, інтеграції доробку дослідників закладу до світового інформаційного простору.

Трансформації в суспільстві, активний розвиток цифрових технологій вимагають від будь-якої бібліотеки як ланки в системі комунікацій швидких змін: розвитку гнучкості у визначенні пріоритетних напрямів діяльності, опануванні нових векторів розвитку. Бібліотекам закладів вищої освіти для успішного виконання свого призначення доводиться зважати на 1) потреби сучасної вищої освіти, 2) завдання університетської науки, 3) запити й цінності сучасних студентів (переважно представників покоління Z), 4) розвиток технологій, обізнаність користувача, і як наслідок – потреба у прискоренні процесів надання релевантної інформації. Наразі першочерговим є освоєння технологій, зорієнтованих на здобуття, систематизацію знання, розвиток комунікативних каналів для широкого доступу до наукових досліджень. Однією із сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є використання метричних вимірювань, розвиток бібліометрії. Про її методологію та інструментарій йдеться в працях Г. Асєєва (2016), О. Жабіна, Л. Костенко, О. Кузнецова, Є. Кухарчук, Т. Симоненка (2015). Проблема бібліометрії та місце бібліотеки у формуванні бібліометричних показників досліджують такі вчені і практики бібліотечної справи, як Т. Колесникова, В. Копаньова (2016), В. Лазарев, С. Назаровець, О. Скалабан та ін. Кожна бібліотека йде своїм шляхом у взаємодії з користувачами та інформаційними інституціями. Наукова бібліотека КНУКиМ гнучко реагує на потреби молодих дослідників і науковців, опановуючи нові функції та види діяльності.

Створення електронного каталогу, електронних документів, продуктів, сервісів, робота сайту (з 2014 р.) забезпечують відкритий доступ користувачеві до інформаційних ресурсів бібліотеки. Сучасні звернення вчених до бібліотеки як навігатора в системі інформаційно-комунікативної наукової діяльності зумовили розвиток нових послуг. Наразі першочерговим завданням стало розширення представлення публікацій науковців університету в науковому цифровому просторі України та за кордоном. Інформаційна підтримка наукових досліджень здійснюється кількома шляхами.

Перший із них (з чого починали в науковій бібліотеці КНУКиМ) – надання консультацій про сучасні вимоги до публікаційної діяльності науковця, можливості наукометричних та рефера-